

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Řádné a bezvadné vedení správního řízení podle správního řádu“

Akreditace Ministerstva vnitra České republiky

Termín a místo konání: 5. a 6. června 2025 od 9:00 do 15:00
online

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

lektor na právnických fakultách (Brno a Bratislava), šestnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesionální komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Správní řízení jako samostatný druh procesu představuje velmi specifickou oblast činnosti správních orgánů a rovněž velmi specifickou oblast právní úpravy, resp. právní vědy. Vzhledem ke specifičnosti a značné rozsáhlosti jak právní úpravy, tak i teoretického zázemí, je správní řízení bohužel neustálým zdrojem zejména formálních pochybení, která musí být řešena buď cestou opravných prostředků, nebo dokonce ve správním soudnictví. Formální stránka dokonce mnohdy limituje úředníka při posuzování materiálního předmětu řízení, což je jednoznačně na úkor úplnosti zjištění skutkového stavu. Program se proto v žádném případě nesoustředí na popis právní úpravy, nýbrž na její kritickou analýzu, dále na **vymezení problematických bodů vedení správního řízení** a v neposlední řadě na **uvědomění si slabých míst současné praxe**.

Stěžejním posláním programu je

- popsat nadčasové principy správního procesu
- definovat skutkový stav, jež má být v řízení poznán
- definovat základní pojmy a účel správního řízení
- vymežit ústavněprávní a zákonnou úpravu regulující uvedenou problematiku
- analyzovat procesní průběh a jednotlivé fáze vedení řízení
- popsat nejčastější praktické aplikační a interpretační chyby

- posílit dovednostní kompetence cílové skupiny

Dotazy, na něž by měl být kurz především zaměřen, lze posílat na kontaktní e-mail radovandavid@radovandavid.cz.

Obsah kurzu:

1. Úvod do správního řízení

Úvodní část programu se soustředí na vymezení právní úpravy správního řízení v systému práva a základní cíle správního procesu, s poukazem na zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Nedílnou součástí bude definice veřejných a soukromých subjektivních práv, příp. jiných právních zájmů, jež mají být v řízení chráněna, a následná diferenciací pravomoci jednotlivých orgánů veřejné moci, včetně civilních a správních soudů, resp. Ústavního soudu.

2. Základní principy správního řízení

Podstatná část programu bude zaměřena na rozbor jednotlivých principů správního řízení, zejména podle úvodních ustanovení správního řádu. Zásadní pozornost bude zaměřena na princip materiální pravdy ve smyslu rozlišení skutečného a skutkového stavu věci, resp. stavu věci nezakládající důvodné pochybnosti, princip zákonnosti, avšak s definicí správního uvážení, subsidiaritu správního řádu, poučovací povinnost a její význam, možnosti správního orgánů vedoucí k usmíření účastníků, příp. k odstranění příčin jejich konfliktu, správné pochopení principu legitimního očekávání, mimo jiné ve vazbě na význam judikatury apod. Z programu bude rovněž zřejmé, jakým způsobem lze principy zakomponovat do rozhodovacího procesu.

3. Subjekty správního řízení

První polovina programu se soustředí na elementární prvky správního procesu, jimiž jsou jednotlivé subjekty, zejména pak správní orgán a jednotliví účastníci. Ve vztahu ke správnímu orgánu bude poukázáno na vymezení pravomoci rozhodujícího orgánu, a to rovněž s řešením případných kompetenčních sporů (dokonce i mezi správními orgány a soudy podle zákona č. 131/2002 Sb.), a dále jeho příslušnosti. Po určení konkrétního rozhodujícího orgánu bude výklad zaměřen i na postavení úředníka, zejména z pohledu jeho nepodjatosti a řešení případných nedostatků. Co se týče účastníků řízení, bude program zaměřen na definice účastnictví, a to zejména v případech, kdy zákon přímý výčet účastníků neobsahuje. Zdůrazněna bude zejména potencialita zásahu do práv, povinností, právních zájmů či jiného právního postavení osob. Nedílnou součástí bude rovněž analýza určování procesní způsobilosti účastníka, odvozené od institutu svéprávnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména s poukazem na postavení nezletilých nikoliv plně svéprávných dětí a osob, jejichž svéprávnost byla civilním soudem omezena. Specifickým pak bude analýza problémů spočívajících v neznámých účastnících nebo účastnících neznámého pobytu. Dílčí pozornost bude zaměřena rovněž na postavení tzv. podpůrce fyzické osoby a správnou realizaci participačních práv nezletilého dítěte. Vedle účastníků řízení bude samostatná pozornost věnována rovněž zástupcům účastníků. Půjde jak o zákonné zastoupení a opatrovnictví, tak i o zmocnění. Výklad se soustředí zejména na správný postup při ustanovování opatrovníka fyzické nebo právnické osobě, formální požadavky na plnou moc (zejména otázka podpisu zástupce či dokonce úředního ověření podpisů), komunikaci se zástupcem a možnosti činění procesních úkonů přímo účastníkem řízení.

4. Zahájení řízení

První polovina programu bude završena analýzou jednotlivých možností zahájení správního řízení. Ve vztahu k výčtu obsaženému ve správním řádu bude rovněž řešena otázka, zda může být řízení zahájeno i pouze bez návrhu, tedy pouze z moci úřední, a zejména přihlédnuto k současné argumentaci Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále bude řešena otázka, od kterého okamžiku se počítá lhůta pro rozhodnutí správního orgánu. Samostatná pozornost bude zaměřena na vyřizování podnětů a odložení věci.

5. Vedení řízení

Další významnou částí programu bude vedení řízení v širších aspektech. V první řadě bude poukázáno na vůdčí význam správního orgánu a jeho jednotlivé procesní úkony směřující k dosažení konečného rozhodnutí. Upozorněno bude na nedostatky ve vedení spisu, zejména ve vazbě na provádění dokazování listinami, resp. na zakládání listin do spisu. Program se rovněž soustředí na správné užití jednacího jazyka, a to nejen ve smyslu zodpovězení otázky, kterými jazyky lze se správním orgánem komunikovat, nýbrž také ve smyslu poukazu na odbornost a terminologickou správnost užitého jazyka. Exkurz bude věnován prvkům elektronizace, zejména osobnostním rozměrům audiovizuální protokolace, elektronickým spisům, elektronickému doručování apod. Další významnou otázkou, jež bude v rámci programu řešena, bude určení, který subjekt je odpovědný za řádné a úplné zjištění skutkového stavu věci a který subjekt opatřuje podklady pro rozhodnutí. V tomto smyslu bude rozlišeno mezi řízením zahajovaným na žádost a z úřední moci, resp. řízením s uložením povinnosti a řízením bez tohoto uložení. Zodpovězena bude také otázka, jak má správní orgán naložit s podklady předkládanými účastníky, nicméně bez vyzvání správním orgánem nebo bez zákonného uložení takové povinnosti, resp. které jsou dovolené důvody nevyhovění procesním návrhům účastníků (zejména důkazních návrhů) a jak lze rozpoznat zneužití procesního práva účastníkem. Samostatná pozornost bude zaměřena na dokazování ve správním řízení, konkrétně na terminologii (důkaz x důkazní prostředek, přímé a nepřímé důkazy, hlavní důkazy a protidůkazy, důkazy opaku, nositele důkazu apod.) a další aspekty. Kromě demonstrativního výčtu obsaženého ve správním řádu se program zaměří na další moderní důkazní prostředky, zejména na fotografie a audio a videonahrávky, resp. na jejich zákonnost podle občanského zákoníku. Kritický rozbor bude věnován i závěrům poradního sboru a aktuální judikatuře ve vztahu k dokazování listinami. K volnému hodnocení důkazů bude zmíněno užití jednotlivých hodnotících argumentů (empirických, pravděpodobnostních, historických apod.). S přihlédnutím k legislativnímu vývoji bude analyzován také příp. návrh nového zákona upravujícího znaleckou činnost.

6. Rozhodnutí a jeho vlastnosti

Poslední část programu bude věnována nejvýznamnějšímu procesnímu úkonu ve správním řízení, jímž je konečné rozhodnutí věci. Dílčí pozornost se zaměří také na procesní (nemeritorní) rozhodnutí, jimiž se vede řízení. Jádrem poslední části bude spočívat v analýze jednotlivých fází správního rozhodování, konkrétně vzniku a sdělení jednotlivým účastníkům. Mezi nejproblematictější okruhy spadá stav zjištění, který nezakládá důvodné pochybnosti, skutkové a právní hodnocení, význam judikatury, naplnění legitimního očekávání, využití správního uvážení apod., stejně tak bude analyzován ústavní rozměr, tedy přesvědčivost (přezkoumatelnost) rozhodnutí a zákaz opomenutí podkladů (resp. důkazů). Stranou nezůstane ani praktický rozměr včetně návrhů grafické úpravy, zejména dělení výrokové části na tzv. návěti a materiální výrok, možnost vytčení části výroku do nedílné přílohy rozhodnutí, možnosti užití vedlejších ustanovení, jako podmínek, časových doložek, výhrad apod. V rámci výkladu k odůvodnění bude prezentován návrh základní organizace textu a jednotlivé logicky na sebe

navazující kroky. V rámci výkladu o sdělení budou podrobně analyzovány možnosti vyhlášení a doručení správního rozhodnutí. Praktický rozměr programu bude spočívat rovněž v analýze právní moci a vykonatelnosti správního rozhodnutí, zejména ve vztahu k určení data nabytí těchto vlastností, jejich význam a správný postup při vyznačování potvrzení (doložky) právní moci a vykonatelnosti. Vzhledem k tomu, že správní rozhodnutí je třeba zásadně vydat ve lhůtě, budou rovněž analyzovány dovolené důvody prodloužení lhůty a následky případného nedodržení lhůty, včetně případné náhrady újmy v režimu zákona č. 82/1998 Sb.

7. Diskuse a závěr